

Bilag 3 – LBKG 2019-08-26 nr. 903, Sundhedsloven § 134 a samt bemærkninger til loven:

§134a

Kommunalbestyrelsen tilbyder vederlagsfri akut smertelindrende og funktionsopbyggende tandpleje, herunder forebyggende råd og vejledning i forhold til vedligeholdelse af behandlingen, til borgere med særlige sociale problemer i form af gadehjemsøse og borgere, der kan benytte herberger, varrestuer, væresteder på grund af hjemløshed, herunder borgere, som ikke kan opholde sig i egen bolig, jf. §§ 104 og 110 i lov om social service, og som ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen kan ud fra en konkret vurdering tilbyde vederlagsfri akut smertelindrende og funktionsopbyggende tandpleje, herunder forebyggende råd og vejledning i forhold til vedligeholdelse af behandlingen, til udsatte borgere, der ikke er omfattet af stk. 1, og som ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud grundet særlige sociale problemer.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen kan tilvejebringe tilbud om socialtandpleje ved at etablere behandlingstilbud på egne institutioner eller ved at indgå aftaler herom med andre kommunalbestyrelser, regionsråd eller private klinikker.

Stk. 4. Sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om indholdet, omfanget og organiseringen af og ressourceanvendelsen i den kommunale socialtandpleje.

Lovbemærkninger:

Der eksisterer efter de gældende regler ingen særlig tandpleje for de mest socialt udsatte borgere, men flere tandpleje- og tandplejetilskudsordninger, som de mest socialt udsatte borgere kan være i målgruppen for at modtage.

Efter [sundhedslovens § 131, stk. 1](#), tilbyder kommunalbestyrelsen forebyggende og behandlende tandpleje til personer, der på grund af nedsat førlighed eller vidtgående fysisk eller psykisk handicap kun vanskeligt kan udnytte de almindelige tandplejetilbud. Dette tilbud betegnes "omsorgstandpleje".

Efter [sundhedslovens § 133, stk. 1](#), tilbyder kommunalbestyrelsen et specialiseret tandplejetilbud til sindslidende, psykisk udviklingshæmmede m.fl., der ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud i børne- og ungdomstandplejen, praksistandplejen eller omsorgstandplejen. Dette tilbud betegnes "specialtandpleje".

Hertil kommer, at kommunen efter den gældende regel i § 82 i lov om aktiv socialpolitik, jf. [lovbekendtgørelse nr. 981 af 23. september 2019](#), kan yde hjælp til udgifter til sygebehandling, medicin, tandbehandling eller lignende, der ikke kan dækkes efter anden lovgivning, hvis ansøgeren ikke har økonomisk mulighed for at betale udgifterne. Der kan kun ydes hjælp efter denne bestemmelse, hvis behandlingen er nødvendig og helbredsmæssigt velbegrunderet. Kontanthjælpsmodtagere, studerende og andre lavindkomstgrupper kan være omfattet af reglen. Det kan folkepensionister og førtidspensionister efter reglerne fra før 2003 derimod ikke, fordi de i givet fald skal have hjælp efter reglerne om helbredstillæg og personligt tillæg, jf. § 14 a, stk. 1 og 4, og § 14, stk. 1 og 4 og § 17, stk. 2, i lov om social pension og lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., jf. [lovbekendtgørelse nr. 982 af 23. september 2019](#). Personer, som modtager ydelser efter lov om aktiv socialpolitik svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse, uddannelseshjælps- eller kontanthjælpsniveau har mulighed for at få tilskud til tandpleje efter § 82 a i lov om aktiv socialpolitik.

Hjælp efter § 82 er således subsidiær i forhold til tilskud efter § 82 a. Personer, som modtager tilskud efter § 82 a, kan søge om hjælp til egenbetalingen efter § 82, jf. § 82 a, stk. 7, se nærmere nedenfor om § 82 a. Efter den gældende regel i § 82 a, stk. 1 i lov om aktiv socialpolitik yder kommunen endvidere tilskud til betaling for tandpleje til personer, som modtager ydelser efter loven svarende til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse, uddannelseshjælps- eller kontanthjælpsniveau, jf. bestemmelsens stk. 1, 1. pkt. Personer, der modtager særlig hjælp efter § 27 a, stk. 1, i lov om aktiv socialpolitik, har ret til tilskuddet, hvis hjælpen inklusive førtidspension efter lov om social pension svarer til selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse eller kontanthjælpsniveau, jf. § 82 a, stk. 1, 2. pkt. Personer, der modtager revalideringsydelse, ressourceforløbsydelse eller ledighedsydelse, har ret til tilskuddet, hvis de modtager en ydelse svarende til, hvad de ville være berettiget til i selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse eller uddannelses- eller kontanthjælp, og opfylder de økonomiske betingelser for at modtage selvforsørgelses- og hjemrejseydelse eller overgangsydelse eller uddannelses- eller kontanthjælp, jf. § 82 a, stk. 1, 3 pkt. Tilskud til betaling af tandpleje er således et retskrav for borgere, som er omfattet af målgruppen. Behandling skal som udgangspunkt ikke forhåndsgodkendes. Dog skal kommunen forhåndsgodkende behandlingsforløb, der overstiger 10.000 kr., jf. § 82 a, stk. 6.

Efter § 14 a, stk. 1, i lov om social pension yder kommunen helbredstillæg med op til 85 pct. af folkepensionistens egne udgifter til tandbehandling, som regionsrådet yder tilskud til efter [sundhedslovens](#) kapitel 15, 15 a, og 42. Der ydes desuden helbredstillæg med op til 85 pct. af pensionistens egne udgifter til tandproteser, hvis kommunen vurderer, at udgiften er nødvendig, jf. § 14 a, stk. 4. Helbredstillægget udbetales efter størrelsen af pensionistens personlige tillægsprocent (indtægtsregulering), jf. § 31, stk. 3. Der er ikke ret til helbredstillæg, når pensionistens formue overstiger et fastsat beløb, jf. § 14 a, stk. 6.

Efter § 14, stk. 1, i lov om social pension kan kommunen yde et personligt tillæg, hvis pensionisten økonomiske forhold er særlig vanskelige, og det økonomiske behov ikke kan dækkes af anden lovgivning. Der kan f.eks. være tale om hjælp til at dække den resterende egenbetaling til tandbehandling.

Efter § 18, stk. 1, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. yder kommunen helbredstillæg med op til 85 pct. af førtidspensionistens egne udgifter til tandbehandling, som regionsrådet yder tilskud til efter [sundhedslovens](#) kapitel 15, 15 a og 42. Der ydes desuden helbredstillæg med op til 85 pct. af pensionistens egne udgifter til tandproteser, hvis kommunen vurderer, at udgiften er nødvendig, jf. § 18, stk. 4. Helbredstillægget udbetales efter størrelsen af pensionistens personlige tillægsprocent (indtægtsregulering), jf. § 29, stk. 3. Der er ikke ret til helbredstillæg, når pensionistens formue overstiger et fastsat beløb, § 18, stk. 6.

Efter § 17, stk. 2, i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v., kan kommunen yde et personligt tillæg, hvis pensionisten økonomiske forhold er særlig vanskelige, og det økonomiske behov ikke kan dækkes af anden lovgivning. Der kan f.eks. være tale om hjælp til at dække den resterende egenbetaling til tandbehandling.

Med forslaget § 1, nr. 1, foreslås, at der i [sundhedsloven](#) efter § 134 før overskriften før § 135 indsættes en ny § 134 a under overskriften "*Socialtandpleje*".

Der er tale om etablering af et tandplejetilbud målrettet borgere med særlige sociale problemer, som ikke kan benytte de almindelige tandplejetilbud. Tandplejetilbuddet vil øge de mest socialt udsatte borgeres livskvalitet, tandsundhed og begrænsning af yderligere marginalisering.

Med forslaget til [sundhedslovens](#) § 134 a, stk. 1, foreslås, at kommunalbestyrelsen tilbyder akut smertelindrende og funktionsopbyggende tandpleje, herunder forebyggende råd og vejledning i forhold til vedligeholdelse af behandlingen, til borgere med særlige sociale problemer, i form af gadehjælp samt

borgere, der kan benytte herberger, varместuer, væresteder på grund af hjemløshed, herunder borgere som ikke kan opholde sig i egen bolig, jf. [servicelovens §§ 104](#) og [110](#), og som ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud.

Med forslaget forpligtes kommunalbestyrelsen til at etablere et vederlagsfrit tilbud om tandpleje til de mest socialt udsatte borgere, der ikke kan benytte de almindelige tandplejetilbud. Det vil sige til borgere med særlige sociale problemer, i form af gadehjemløse samt borgere, der kan benytte herberger, varместuer, væresteder på grund af hjemløshed, herunder borgere som ikke kan opholde sig i egen bolig, jf. [servicelovens §§ 104](#) og [110](#), og som ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud.

Målgruppen for et tilbud om socialtandpleje vil, jf. den foreslåede bestemmelses stk. 1, være borgere med særlige sociale problemer, i form af gadehjemløse samt borgere, der kan benytte herberger, varместuer, væresteder på grund af hjemløshed, herunder borgere som ikke kan opholde sig i egen bolig, jf. [servicelovens §§ 104](#) og [110](#). Af [servicelovens § 104](#), fremgår, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde aktivitets- og samværstilbud til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller med særlige sociale problemer til opretholdelse eller forbedring af personlige færdigheder eller af livsvilkårene.

Af [servicelovens § 110](#), fremgår, at kommunalbestyrelsen skal tilbyde midlertidigt ophold i boformer til personer med særlige sociale problemer, som ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som har behov for botilbud og for tilbud om aktiverende støtte, omsorg og efterfølgende hjælp. Inden der igangsættes en behandling i socialtandplejen, vil der skulle foretages en vurdering af om borgeren er i målgruppen for at modtage behandling i socialtandplejen, herunder om borgeren kan anvende andre tandplejetilbud og således ikke er omfattet af målgruppen for behandling i socialtandplejen, ligesom der skal foretages en tandsundhedsfaglig vurdering af borgerens behandlingsbehov. Det er således en forudsætning for at kunne modtage vederlagsfri tandpleje i socialtandplejen efter den foreslåede bestemmelses stk. 1, at borgeren både lever op til de sociale kriterie, og at vedkommende ikke kan benytte de almindelige tandplejetilbud. Borgeren vil imidlertid også skulle have et tandbehandlingsbehov, hvorfor det ikke vil være tilstrækkeligt, at en borger retter henvendelse til socialtandplejen med besked om, at f. eks. en socialmedarbejder på et værested har oplyst om tandplejetilbuddet, og derigennem vurderet at den pågældende borger er i målgruppen for tilbuddet.

Vurderingen af om borgeren er omfattet af målgruppen, herunder at vedkommende ikke kan benytte de eksisterende tandplejetilbud, vil i de tilfælde, hvor socialtandplejen er placeret i umiddelbart tilknytning til et herberg, varместue eller andet lavtærskeltilbud, umiddelbart kunne ske ved en mundtlig dialog med medarbejderne på det pågældende tilbud. Det vil således i disse tilfælde i praksis relativt nemt kunne konstateres, om en borger er omfattet af målgruppen. Hvis dialogen derimod sker elektronisk, skal den skriftlige, elektroniske dialog ske i overensstemmelse med databeskyttelsesreglerne. I de tilfælde, hvor en borger retter henvendelse til en socialtandpleje, der ikke umiddelbart er placeret i nær tilknytning til et herberg, varместue eller andet lavtærskeltilbud, vil vurderingen af, om borgeren er omfattet af målgruppen, skulle ske på anden vis. Det kan f.eks. ske ved, at der rettes telefonisk kontakt til medarbejdere på det tilbud, hvor vedkommende borger ofte kommer, eller f.eks. ved at borgeren medgives en skriftlig bekræftelse på at være i målgruppen fra det herberg, varместue eller andet lavtærskeltilbud, som har gjort borgeren opmærksom på tilbuddet. Det bemærkes dog, at det er afgørende, at borgeren ikke skal ind i et længerevarende myndighedsforløb, hvor borgere skal afvente en vurdering af, om borgere vurderes at være i målgruppen for tilbuddet.

Det vil være op til den enkelte kommune i hvert enkelt tilfælde at vurdere, om borgeren vil skulle have tilbud om behandling i socialtandplejen, fordi borgeren ikke er i stand til at benytte de andre tilbud eller om borgeren er omfattet af behandlingstilbuddet i omsorgs- og specialtandplejen eller praksistandplejen og er i stand til at benytte disse tilbud.

Beslutningen om, hvorvidt borgeren er i målgruppen for tilbuddet efter den foreslåede bestemmelses stk. 1 vil være en afgørelse i [forvaltningslovens](#) forstand.

Den sundhedsfaglige vurdering af den enkelte borgers konkrete behandlingsbehov vil skulle foretages af det tandsundhedsfaglige personale i socialtandplejen, når der er taget stilling til om borgeren er omfattet af tilbuddet i socialtandplejen.

Ved tandpleje forstås akut smertelindrende og funktionsopbyggende tandbehandling, herunder forebyggende råd og vejledning i forhold til vedligeholdelse af behandlingen. Den enkelte kommune vil endvidere efter lovforslaget på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte borgers tandsundhed og evne til at indgå i et længere behandlingsforløb kunne vælge at tilbyde borgeren yderligere funktionsopbyggende behandling som f.eks. genopbygning hele af tandsæt eller proteser.

Ved borgere med særlige sociale problemer forstås borgere, som er berettigede til ydelser efter serviceloven som følge af disse problemer. Det kan eksempelvis være borgere, som er truet af social udstødelse, nogle grupper af sindslidende med særlige problemer, hjemløse m.fl., jf. [vejledning nr. 9347 af 28. marts 2017](#) om servicelovens formål og generelle bestemmelser i loven (Vejledning nr. 1 til serviceloven).

Det bemærkes, at socialtandplejen alene retter sig til personer, der er berettigede til at modtage ydelser efter [sundhedsloven](#), jf. [sundhedslovens § 7](#).

Ved akut smertelindrende tandbehandling forstås behandling, som afhjælper smerte, infektion, hævelse, skade eller anden akut tilstand.

Ved funktionsopbyggende tandbehandling forstås behandling af oral funktionsnedsættelse til borgere, der f. eks. har nedsat tyggefunktion, eller hvor tab af tænder i fortandsregionen er vansirende. Ved forebyggende råd og vejledning i forhold til vedligeholdelse af behandlingen forstås information og instruktion i tandpleje og behandling af eksisterende sygdom og forebyggelse af ny sygdom.

Den enkelte kommune vil, på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte borgers tandsundhed og evne til at indgå i et længere behandlingsforløb kunne vælge at tilbyde borgeren yderligere forebyggende behandling eller funktionsopbyggende behandling som f. eks. genopbygning af hele tandsæt eller proteser, hvis dette konkret vurderes at være relevant.

Med forslaget til [sundhedslovens § 134 a, stk. 2](#), foreslås, at kommunalbestyrelsen ud fra en konkret vurdering kan tilbyde vederlagsfri akut smertelindrende og funktionsopbyggende tandpleje, herunder forebyggende råd og vejledning i forhold til vedligeholdelse af behandlingen, til udsatte borgere, der ikke er omfattet af stk. 1, og som ikke kan udnytte de almindelige tandplejetilbud grundet særlige sociale problemer.

Bestemmelsen indebærer, at der etableres mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan udvide tandplejetilbuddet til øvrige socialt udsatte borgere, som ikke er i målgruppen for den foreslåede bestemmelses stk. 1, og som heller ikke kan benytte de øvrige tandplejetilbud.

Dette indebærer, at hvis kommunalbestyrelsen tilføjer kapacitet eller vurderer, at der er kapacitet til det i den ordning, der etableres efter den foreslåede bestemmelse i stk. 1, kan der også tilbydes vederlagsfri tandpleje til socialt udsatte borgere, som ikke er i målgruppen for den foreslåede bestemmelses stk. 1. Det

er dog en forudsætning, at disse borgere heller ikke vurderes at være i stand til at benytte almindelige tandplejetilbud, som det også er tilfældet med den foreslåede bestemmelses stk. 1.

Hensigten med bestemmelsen er at give kommunerne mulighed for at tilpasse socialtandplejen til de lokale kommunale forhold.

Afhængigt af, hvordan målgruppen efter den foreslåede bestemmelses stk. 2 konkret afgrænses i den enkelte kommune, vil gruppen af socialt udsatte borgere eksempelvis omfatte borgere, der modtager forskellige former for sociale indsatser efter serviceloven, eller borgere, der er i behandling efter [sundhedsloven](#), f.eks. kommunal alkoholbehandling efter [sundhedslovens § 141](#) eller lægelig stofmisbrugsbehandling efter [sundhedslovens § 142](#), og som har ingen eller lille arbejdsmarkedstilknytning.

Det bemærkes, at det er afgørende for, om en person, der umiddelbart er omfattet af målgruppen for socialtandplejen, kan modtage tandbehandling i socialtandplejen efter den foreslåede bestemmelses stk. 2, at vedkommende ikke kan benytte de allerede eksisterende tandplejetilbud, og at vedkommende har et tandbehandlingsbehov.

Det bemærkes i den forbindelse, at det vil være op til kommunen i hvert enkelt tilfælde at vurdere, om en borger vil være omfattet af behandlingstilbuddet i omsorgs- og specialtandplejen eller praksistandplejen, eller om borgeren i stedet efter lovforslaget vil skulle have tilbud om behandling i socialtandplejen, fordi borgeren ikke er i stand til at benytte de andre tilbud.

Det bemærkes, at socialtandplejen alene retter sig til personer, der er berettigede til at modtage ydelser efter [sundhedsloven](#), jf. [sundhedslovens § 7](#).

For en beskrivelse af den tandpleje, der er omfattet af den foreslåede bestemmelses stk. 2, henvises til beskrivelsen ovenfor af den tandpleje, der er omfattet af den foreslåede bestemmelses stk. 1.

Beslutningen om, hvorvidt borgeren er i målgruppen for tilbuddet efter den foreslåede bestemmelses stk. 2 vil være en afgørelse i [forvaltningslovens](#) forstand.

Den sundhedsfaglige vurdering af den enkelte borgers konkrete behandlingsbehov vil skulle foretages af det tandsundhedsfaglige personale i socialtandplejen, når der er taget stilling til om borgeren er omfattet af tilbuddet i socialtandplejen.

Med forslaget til [sundhedslovens § 134 a, stk. 3](#), foreslås, at kommunalbestyrelsen kan tilvejebringe tilbud om socialtandpleje ved at etablere behandlingstilbud på egne institutioner eller ved at indgå aftaler herom med andre kommunalbestyrelser, regionsråd eller private klinikker.

Bestemmelsen indebærer, at kommunen vil kunne etablere tilbud om socialtandpleje på egne institutioner, det vil sige på allerede eksisterende kommunale tandklinikker, etablere nye klinikker i sammenhæng med eksisterende kommunale tandklinikker, som mobile klinikker eller f.eks. etablere en klinik på steder, hvor målgruppen kommer bl.a. på herberger, varmestuer og væresteder.

Endvidere vil kommunen kunne indgå aftaler med andre kommunalbestyrelser, regionsråd og private klinikker om at varetage socialtandplejen. Det bemærkes, at beslutningen om hvorvidt en borger er omfattet af tilbuddet er en forvaltningsretlig afgørelse, som kommunen ikke kan overlade til private klinikker at træffe. Det er således alene den faktiske forvaltningsvirksomhed i form af den tandsundhedsfaglige behandling, der kan overlades til private klinikker at udføre.

Det vil være op til den enkelte kommunalbestyrelse at beslutte, hvordan socialtandplejen i kommunen skal etableres.

Ved placering af socialtandplejen bør der tages væsentligt hensyn til tilgængelighed, så borgerne i målgruppen vil kunne få tandlægehjælp i socialtandplejen uden forudgående aftale og i et miljø, der opleves som trygt af målgruppen, hvor borgere i målgruppen ikke føler sig fremmedgjort. For at skabe tilgængelighed for borgere i målgruppen bør der ligeledes være en vis fleksibilitet i forhold til åbningstider og tidsbestilling.

Med forslaget til [sundhedslovens § 134 a, stk. 4](#), foreslås, at sundheds- og ældreministeren kan fastsætte nærmere regler om indholdet, omfanget, organiseringen og ressourceanvendelsen i socialtandplejen. Bemyndigelsen vil blive anvendt til i bekendtgørelse at fastsætte nærmere regler om indholdet, omfanget, organiseringen og ressourceanvendelsen i socialtandplejen. De nærmere regler herom forventes fastsat i bekendtgørelse om tandpleje.

I forhold til behandlingsomfang vil der i bekendtgørelse blive fastsat nærmere regler om forståelse af akut smertelindrende og funktionsopbyggende behandling, herunder forebyggende råd og vejledning i forhold til vedligeholdelse af behandlingen. Ved akut smertelindrende tandbehandling forstås behandling, som afhjælper smerte, infektion, hævelse skade eller anden akut tilstand. Ved forebyggende råd og vejledning forstås information og instruktion i tandpleje og behandling af eksisterende sygdom og forebyggelse af ny sygdom. Ved behandling af oral funktionsnedsættelse forstås funktionsopbyggende behandling til f.eks. borgere, der har nedsat tyggefunktion eller, hvor tab af tænder i fortandsregionen er vansirende.

Derudover foreslås det, at tilbuddet etableres sådan, at den enkelte kommune - på baggrund af en konkret vurdering af den enkelte borgeres tandsundhed og evne til at indgå i et længere behandlingsforløb - kan vælge at tilbyde borgeren yderligere funktionsopbyggende behandling som f.eks. genopbygning af hele af tandsæt eller proteser.

I forhold til visitation vil der i bekendtgørelse blive fastsat nærmere regler om, hvordan borgerne gøres opmærksom på og visiteres til socialtandplejen, herunder hvilke elementer der indgår i vurderingen, og hvem der kan træffe afgørelsen. Der vil endvidere blive fastsat regler om, at borgeren ikke vil skulle ind i et længerevarende myndighedsforløb, førend der kan træffes afgørelse om, hvorvidt den pågældende kan modtage behandling i socialtandplejen.

Der vil endvidere blive fastsat retningslinjer for, at kommunerne skal informere om indholdet af socialtandplejen over for relevante parter på steder, hvor målgruppen for socialtandplejen opholder sig, således at muligheden for henvisning til socialtandplejen synliggøres over for målgruppen. Det kunne f.eks. være i forhold til oplysning til borgere og personale på boformer, kommunale aktivitets- og samværstilbud, jf. [servicelovens §§ 104](#) og [110](#). Det bemærkes, at lovforslaget ikke er til hinder for, at den enkelte kommune kan opstille yderligere retningslinjer for information om ordningen.

Sundheds- og ældreministeren vil efter den foreslåede bestemmelse desuden fastsætte nærmere regler om den kommunale organisering af og ressourceanvendelse i tilbuddet, herunder rammerne omkring organisering, borgergrundlag, altså hvilke personer der er omfattet af ordningen, og hensyn til tilgængelighed, herunder tandplejens fysiske placering og åbningstider.